

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/bitwa-warszawska-1920/104402,Album-o-Armii-Ochotniczej-gen-Jozefa-Hallera-1920-r.html>
23.04.2024, 15:14

Album o Armii Ochotniczej gen. Józefa Hallera 1920 r.

W setną rocznicę zwycięstwa nad bolszewikami w Bitwie Warszawskiej 1920 r. Instytut Pamięci Narodowej przygotował nowe publikacje, a wśród nich album Janusza Odziemkowskiego „Ostatnia bije godzina... Armia Ochotnicza gen. Józefa Hallera 1920 r.”

Album stanowi opis oraz ilustrację czynu ochotniczego z 1920 r., kiedy ponownie zaistniało niebezpieczeństwo utraty niepodległości. Wówczas w szeregach tworzonych oddziałów obok uczniów i harcerzy stawali weterani wojenni, dzieci ulicy, wykładowcy uniwersytetów, robotnicy oraz twórcy kultury i sztuki. Nie kierowała nimi żądza sławy, zaszczytów, lecz umiłowanie wolności i pragnienie obrony zagrożonego kraju.

Ponad martwym ciałem Białej Polski jaśnieje droga ku ogólnoświatowej poźrodze – te słowa Michała Tuchaczewskiego wypowiedziane 2 lipca 1920 r. rozpoczęły na Froncie Zachodnim decydującą ofensywę bolszewickiej armii w liczbie ok. 270 tys. żołnierzy. To był przełomowy moment dla polskiego społeczeństwa, które uświadomiło sobie o wyjątkowości chwili. Ciężko wywalczona niepodległość Polski była zagrożona. Należało coś zrobić.

Świeżo powołany polski rząd (po ponad miesięcznym kryzysie politycznym) z premierem Wł. Grabskim na czele w obliczu zagrożenia upadku stolicy młodego państwa polskiego i wyczuwając, że jest to punkt zwrotny w trwającej już ponad rok wojnie, złożył wniosek o utworzeniu Rady Obrony Państwa z Józefem Piłsudskim na czele. Ta z kolei wniosowała o powołaniu Armii Ochotniczej, co nastąpiła 7 lipca z mocy decyzji Ministra Spraw Wojskowych K. Sosnkowskiego. Na czele Armii Ochotniczej stanął gen. Józef Haller. Wcześniej, 3 lipca, ROP wydała odezwę pt. „Obywatele Rzeczypospolitej! Ojczyzna w potrzebie!”.

Armia Ochotnicza otrzymała pełne poparcie społeczne, wyznaniowe i polityczne w kraju, wyłączając z tego grona oczywiście komunistów. W szeregi armii mogły zgłaszać się osoby w przedziale wiekowym 17–50. Jednak nierzadko na front trafiali chłopcy w wieku lat 15. I to właśnie młodzież, w tym harcerska, stanowiła trzon tworzonych formacji ochotniczych.

Akcja werbunkowa do Armii Ochotniczej doprowadziła w bardzo krótkim czasie do dużego odzewu ze strony społeczeństwa polskiego. Na apel Rady Obrony Państwa, podpisany przez Józefa Piłsudskiego: *„Niech na wołanie Polski nie zabraknie żadnego z jej wiernych i prawych synów, co wzorem ojców i dziadów pokotem położą wroga u stóp Rzeczypospolitej. Wszystko dla zwycięstwa! Do broni!”*, odpowiadały wszystkie środowiska i stany. Tworzyły się punkty werbunkowe, mnożyły przykłady ofiarności. W ciągu kilku dni Polska stała się innym krajem. Ucichły partyjne kłótnie i spory, ustały strajki. W szeregi Armii Ochotniczej wstąpiło ponad 100 tysięcy osób, w tym 30 tysięcy mieszkańców Warszawy.

Do historii przeszedł batalion ochotniczego pułku sformowanego z warszawskich uczniów i studentów w budynku szkoły im. Władysława IV na Pradze. 14 sierpnia stoczył słynny bój pod Ossowem, gdzie poległ kapelan oddziału ks. Ignacy Skorupka, zachęcając swoich dawnych uczniów do ataku .

Wiadomości o tworzeniu Armii Ochotniczej, której dowództwo – po wskazaniu przez J. Piłsudskiego – objął gen. Józef Haller, dodawały optymizmu polskim żołnierzom, znajdującym się w ostatnich tygodniach w odwrocie, i zachęcały do dalszych ofiar w walce z bolszewickim najeźdźcą.

Na mocy decyzji Marszałka Józefa Piłsudskiego ochotników wcielano do oddziałów już istniejących, „w których podnosiliby morale, a sami od starych żołnierzy uczyli się wojennego rzemiosła”. W trakcie walk okazało się to słusznym posunięciem.

Dziś możemy śmiało powiedzieć, że dzięki Armii Ochotniczej wygraliśmy Bitwę Warszawską i jedną z najważniejszych wojen świata, a tym samym ocaliliśmy Europę przed bolszewicką nawałą.

Na obchody 100. rocznicy Bitwy Warszawskiej 1920 r. Instytut Pamięci Narodowej

przygotował okolicznościowe przypinki.

Przypinki

1. Krzyż Armii Ochotniczej 1920 dla kawalerii
2. Odznaka „Za Trud i Ofiarność” Ochotniczej Legii Kobiet
3. Orzeł wojskowy II RP na tle flagi